

В. П. Горбатенко

Мао Цзедун

МАО ЦЗЕДУН (26. 12. 1893, с. Шаошань, провінція Хунань, Китай – 09. 09. 1976, Пекін) – китайський державний і політичний діяч, ідеолог марксизму. Закінчив педагогічне училище у м. Чанша (1918), працював у бібліотеці Пекінського університету. Під впливом більшовицького перевороту 1917 у Росії познайомився з ідеями марксизму, долучився до антиімперіалістичного та антифеодального руху «4-го травня». Співорганізатор спілки «Новий народ» (1918), засновник журналу «Сянцзянський огляд» (1919) та Спілки культурних читань (1920), що поширювали революційні ідеї. Член Комуністичної партії Китаю (КПК) з часу її заснування (1921). Організовував у Чанші комуністичні групи, брав участь у роботі 1-го з'їзду КПК (1921), обраний секретарем його Хунанського комітету. Очолював центральний відділ пропаганди Гоміндану, редагував журнал «Політичний тижневик», викладав у Інституті селянського руху. 1928 призначений політичним комісаром 4-го корпусу Червоної армії Китаю. 1931 на 1-му Всекитайському з'їзді представників радянських районів у м. Жуйдзин (провінція Цзянси) обраний головою ЦВК і Раднаркому Китайської Радянської Республіки. Від 1935 – член секретаріату, від 1943 – голова ЦК КПК. З утворенням Китайської Народної Республіки (КНР) 1949 став головою Центральної народної урядової ради КНР і водночас очолював Народно-революційну військову раду; 1954–59 – голова КНР і Державного комітету оборони країни. Ініціатор «великого стрибка» (1957–59) і «культурної революції» (1966–76), які завдали великих матеріальних збитків китайському суспільству, деструктивно вплинули на його розвиток, призвели до значних людських і культурних втрат.

У своїх працях «Стратегічні питання революційної війни в Китаї» (1936), «Стосовно протиріччя» (1937), «Китайська революція і Комуністична партія» (1939), «Про нову

демократію» (1940), «Про коаліційний уряд» (1945) тощо намагався поєднати цінності традиційної китайської культури (старого знання) і західної культури (нового життя). Він дотримувався ідеї «китаїзації марксизму» через втілення його теоретичних ідей у практику революційне оновлення Китаю. Розробив концепцію «нової демократії», згідно з якою у відсталих країнах можливе встановлення демократичної диктатури народу як форми диктатури пролетаріату. Така диктатура передбачала співробітництво основних класів, зокрема національної буржуазії під керівництвом робітничого класу. Дотримувався ортодоксальних марксистських позицій, негативно ставився до досягнень світової політичної думки, його ідеалом були політичні ідеї Й. Сталіна. А втім, учення М. Цзедун про два типи суперечностей («суперечності між нами й нашими ворогами та суперечності всередині народу») розходилися з тодішніми марксистськими догмами. На початку «культурної революції» виступав прибічником «безбережної демократії мас», пізніше подібні погляди китайська пропаганда охарактеризувала як «лівацькі ухили і помилки». Він визнавав позитивну роль школи легістів (законників) у китайській політичній думці, представники якої поряд із вимогами поваги до закону виправдовували і пропагували насилля, та критично ставився до конфуціанства, заперечуючи властиві йому загальнолюдські морально-етичні принципи.

Рекомендована література

1. Китай: история в лицах и событиях. Москва, 1991;
2. Панцов А. В. Мао Цзедун. Москва, 2007;
3. Герасимов Е. Н. Философия практической деятельности Мао Цзе-дуна. К., 2009.

Бібліографічний опис:

Мао Цзедун / В. П. Горбатенко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2018. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-63551>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).